

Gartnerhaugen

Årsrapport 2016

GARTNER-
HAUGEN

Innhold:

Tiltaket	side 2
Fokusområder	side 4
Gartnerhaugen i tall	side 15
Fire familier og deres møter med Gartnerhaugen:	
Man blir jo en bedre lytter da, når man ikke skal snakke selv	side 18
Hun oversetter, for pappa og jeg vi snakker litt forskjellige språk	side 22
Vi har vokst på det alle sammen	side 25
Etter det møtet så har det bare gått oppover egentlig	side 29

1. INNLEDNING

Gartnerhaugen har i 2016 hatt fokus på å ta vare på og videreutvikle tjenestene våre, slik at vi kan bidra til et godt barnevern som er i tråd med både nasjonale og lokale strategier og føringer. Gartnerhaugen har et tilbud til ungdom i ulike livssituasjoner. Noen trenger bistand til å få til å bo hjemme hos sin familie. Andre trenger å øve på å bo selvstendig, enten gjennom tett oppfølging i vår institusjonsdel, eller gjennom oppfølging fra oss i egen bolig. Felles for alle er at de har en familie og et nettverk som er og vil bli viktig på ulike måter.

Vi har i løpet av året hatt en rekke fokusområder som vi gjerne vil fortelle deg litt om. Vi vil også gi deg en oversikt over tiltaket, både med ord og tall. I løpet av 2016 har vi skrevet en artikkel i samarbeid med NTNU Samfunnsforskning. Denne kommer til å bli publisert i Norges Barnevern i løpet av 2017. Til slutt vil vi gi god plass til stemmene til noen av de familiene vi har møtt i løpet av året. Til sammen håper vi at årsrapporten vil gi deg et godt bilde av virksomheten på Gartnerhaugen.

Bildene i årets rapport er fra to fagdager vi hadde i september på turisthytta Vangshaugen, 740 meter over havet ved foten av Sunnmørsfjellene. Der ble vi tatt godt i mot av vertskapet og hadde to strålende dager med fokus både på oss selv som gruppe og den faglige oppgaven vi er satt til å løse. Det ble også tid til lek, moro og turer i det flotte landskapet i området.

Kos deg med årets årsrapport!

2. TILTAKET I 2016

Gartnerhaugen Hjemme

Gartnerhaugen HJEMME er for ungdom mellom 14-20 år som bor hjemme med en eller begge foreldre. Ungdom som bor hjemme kan oppleve at kontakten med familie og venner er vanskelig. Dette kan ofte stå i veien for at man får til det man vil i livet. Noen synes det er vanskelig å gå på skolen. Noen er ensomme og opplever at ingen forstår. Mange ungdommer som vi har hatt kontakt med lurer på om de kan fortsette å bo sammen med foreldrene sine. Vi ønsker å hjelpe til, slik at de kan det.

Gartnerhaugen Inne

Gartnerhaugen INNE er et tilbud for ungdom som er i alderen 16-20 år som skal ta det første skrittet ut i voksenverdenen. Noen av ungdommene som flytter inn hos oss har bodd hjemme hos foreldrene sine, noen har bodd i fosterhjem og noen har bodd på institusjoner andre steder i landet. Felles for alle ungdommene hos oss er at de har et ønske om å flytte for seg selv, men årsakene til dette er mange og ulike. Mange av de ungdommene som flytter inn hos oss har levd livene sine under forhold som har vært vanskelige og de har behov for trygghet og omsorg. Noen ungdommer har ingen voksne de kan bo med og må lære seg å bo alene, andre har funnet ut at de vil få et bedre forhold til familien sin ved å flytte ut. Ungdommene bor i en av de fire leilighetene våre i Gartnerhaugveien på Lade.

Gartnerhaugen Ute

Gartnerhaugen UTE er et tilbud til ungdom som bor eller skal flytte inn i egen bolig. Målgruppen er ungdom mellom 16 og 23 år, som ønsker å samarbeide med voksne, der man har fokus på det å bo for seg selv. Kanskje de aldri har bodd alene før, og trenger noen voksne som kan gå de første skrittene sammen med seg. Det handler om å lære seg å ta vare på leiligheten sin, skape det hyggelig rundt seg, lage mat, ha en ok døgnrytme og å ha sin egen økonomi med ansvar for handling osv. Kanskje kan de mye av dette fra før, men trenger at det er voksne i nærheten for at de skal føle seg trygge.

For å løse dette mangfoldige oppdraget har Gartnerhaugen ulike team som har ulike kompetanse og fokus.

Flexiteamet

Flexiteamet (tidligere Miljøarbeidertjenesten) består av teamkoordinator, 4 miljøterapeuter i 100% stilling og 10 miljøterapeuter i 30% stilling. Vi har til enhver tid oppfølging av ca. 30-35 ungdommer. Rundt halvparten av disse bor hjemme hos sine foreldre eller i fosterhjem og målet med arbeidet er da å unngå at ungdommen må flytte hjemmefra. De øvrige ungdommene bor i egen bolig. Disse gir vi oppfølging tilpasset behovene den enkelte ungdommen har.

Haugenteamet

Haugenteamet består av 15 miljøterapeuter som jobber i turnus. Teamet ivaretar omsorgen for ungdommene på Gartnerhaugen Inne - institusjonsplassene på Gartnerhaugen. I tillegg følger teamet opp ca 25 ungdommer i egen bolig (Gartnerhaugen Ute). Mange av disse har først bodd i institusjonsdelen på Gartnerhaugen (Gartnerhaugen Inne).

Familie- og nettverksterapeuter

Ungdommene som kommer til Gartnerhaugen lever i eller har levd i relasjoner som har vært problematiske, vanskelige eller utfordrende i større eller mindre grad. Gartnerhaugen tenker at et samarbeid med ungdommen og deres nære relasjoner kan være avgjørende for å få til ønsket utvikling hos den enkelte. Gartnerhaugen inviterer derfor foreldre, foresatte, fosterforeldre og andre viktige personer til samtaler. Disse samtalene ledes av familie- og nettverksterapeuter. Vi kaller møtene nettverksmøter eller familiesamtaler.

Skoleansvarlig

Gartnerhaugen ønsker å øke suksessallet for ungdommer i skole/dagtilbud. Vi har derfor en egen skoleansvarlig som har et særansvar for å sikre at vi har hatt et høyt fokus på skole og dagtilbud for de rundt 100 ungdommene Gartnerhaugen har fulgt opp i 2016. Skoleansvarlig skal sikre et tettere samarbeid med den videregående skolen. Han følger både den enkelte ungdoms utvikling i samarbeid med miljøterapeutene og han har et fokus på ”system-samarbeidet” mellom videregående skole og barnevern.

Fleksible tjenester

Vi ser at mange ungdommer trenger samtidig støtte på flere av områdene i livet sitt (familie, psykisk helse, skole, sosialt nettverk, botrening osv). Dette forsøker vi å ta på alvor ved å sette sammen team rundt den enkelte ungdommen.

3. FOKUSOMRÅDER

Virksomhetsplanen for 2016 hadde følgende hovedmålsetting:

”Vi ønsker å gi ungdommen mulighet til utvikling og forandring som gjør dem i stand til å ta ansvar for eget liv”

a) Nettverksprosjektet

Gartnerhaugen og Link har de siste årene hatt en felles satsning for å forankre et systemisk og narrativt kunnskapsgrunnlag. Intensjonen med dette er å utvikle praksis der familier i samarbeid med hjelpeapparatet finner veier til et foretrukket liv. Nettverksprosjektet er en del av dette kunnskapsgrunnlaget og et samarbeidsprosjekt mellom Gartnerhaugen og LINK..

I april 2016 hadde syv ansatte ved Gartnerhaugen og Link fullført videreutdanning i å lede nettverksmøter. Utdanningen av disse syv ble en del av nettverksprosjektet som ønsket å styrke nettverkspraksisen i møte med barn og familier der barn står i fare for å bli plassert i institusjon/ fosterhjem.

Gartnerhaugen og Link har gjennom 2016 opprettet et felles nettverkslag som leder nettverksmøter for ungdommer/ familier/ samarbeidspartnere tilknyttet tiltakene som opplevde uro i eget eller andres liv. Eksempler på uro kan være ungdommer som må flytte fra sitt hjem av egen vilje eller mot sin vilje, slutter på skolen, usikkerhet rundt videre tilbud til ungdommen fra barnevernet eller familier i konflikt. Gjennom 2016 har vi opparbeidet erfaring i det å drive nettverksmøter og annen type nettverkstilnærming til barn, ungdommer og familier tilknyttet tiltakene. I tillegg til dette har nettverkslaget ledet akutte nettverksmøter på bestilling fra bydelene uten annen tilknytning mellom familiene og tiltakene. Ofte har dette vært knyttet til barn/ ungdommer som har stått i fare for å bli plassert i institusjon / fosterhjem.

Vi mener at nettverksmøter er et nyttig tilbud for å bedre samarbeidet og øke kontakten mellom personene i ungdommens nærmeste sosiale miljø og dermed øke kvaliteten i personens kontakt med det øvrige private og offentlige nettverk. Ved å inkludere flere fra nettverket i møtet gir man dem mulighet til å dele sine tanker om et eventuelt problem. I en åpen samtale i nettverksmøte hører de tilstedeværende det samme som blir sagt og uttrykt. Likeverdige kompetanse er et viktig prinsipp i nettverksmøte, der ungdommen og det private nettverkets kompetanse blir anerkjent på lik linje med våre samarbeidspartnere og kollegers kompetanse.

Noen korte beskrivelser/ overskrifter av prosesser nettverkslaget har gjennomført sammen med familier og samarbeidspartnere gjennom 2016:

- Ungdom som flytter på hybel med oppfølging fra Gartnerhaugen. Nettverksmøte blir holdt for å samle familie, venner og offentlig ansatte som har en viktig rolle for ungdommen til dialog om veien videre.
- Ungdommer som bor på akutt barneverninstitusjon og ikke vet om de skal hjem til foreldrene/ annen familie, fosterhjem, beredskapshjem eller flytte til en institusjon i Trondheim eller utenfor kommune/ fylkesgrensene etter oppholdet.
- Familier som søker støtte i sitt offentlige og private nettverk for å kunne gi sine barn en best mulig omsorgssituasjon.

Her er noen tall som beskriver Gartnerhaugens aktivitet i prosjektet:

- Vi har jobbet med 20 barn/ungdommer og deres familier/nettverk
- 6 av barna/ungdommene har ikke hatt annen oppfølging fra Gartnerhaugen
- Barna/ungdommene sokner til følgende bydeler: Heimdal (7), Midtbyen (5), Lerkendal (1), Østbyen (3), annen instans (1). 3 ungdommer sokner til andre kommuner enn Trondheim.
- 24 % av henvendelsene har vært akuttsaker, dvs. akutte situasjoner hvor det er uavklart om barnet/ungdommen kan fortsette å bo hjemme
- 28% har vært ungdom som allerede har oppfølging fra Gartnerhaugen
- 36% har vært nye ungdommer på Gartnerhaugen eller ungdom/barn som ikke er tilknyttet Gartnerhaugen
- 12 % har vært kun møteledelse.
- De andre har vært prosesser som i utgangspunktet skulle lede til et eller flere nettverksmøter.
- I snitt har det vært 4 samtaler før nettverksmøtet.
- På nettverksmøtene har det i snitt deltatt 9 personer i tillegg til møtelederne – 4 fra det offentlige nettverket og 5 fra det private.

!!! På side 29 kan du møte ungdom Kim og hans søster Line som har opplevd et nettverksmøte og lese deres beskrivelser av prosessen.

b) Familierapi på Gartnerhaugen og samarbeid med LINK

Familieterapeutene på Gartnerhaugen har i 2016 jobbet med:

- 26 ungdommer og deres familier
- 5 av disse er ungdom med vedtak hos LINK hvor Gartnerhaugen er bedt om å bistå

Henvisningene til familieterapeutene skjer i noen tilfeller direkte fra bydelene. Andre ganger møter vi familien først og ser at ungdommen trenger miljøarbeider/miljøterapeut eller vi blir koblet på direkte gjennom miljøterapeuten.

Ungdommene sokner til følgende bydeler:

Lerkendal (3) Midtbyen (9) Heimdal (8) og Østbyen (3). 3 ungdommer sokner til andre kommuner.

I alle disse sakene har vi familiesamtaler, der en eller flere i familien er samlet. I tillegg har vi hatt enesamtaler med ungdommer med fokus på nettverk.

!!! På side 25 kan du møte foreldrene til ei jente som bodde på Gartnerhaugen Inne og lese om deres møter med familieterapeutene på Gartnerhaugen.

c) Skolemotivasjonsgruppe

Mange ungdommer har sammenfallende utfordringer. Mestring av skolegang er den viktigste faktoren for å lykkes videre i livet, sier bl.a. Bufetat. Derfor var intensjonen å la ungdommer med utfordringer knyttet til å fullføre skolegangen sin, møtes ukentlig. Her kunne de blant annet spille på hverandres erfaringer, kjenne seg igjen i utfordringer, finne støtte og veiledning fra jevnaldrende og få følelsen av å ta del i noe mer enn seg selv og sitt lille univers. Videre kunne temaer fra gruppelederne danne utgangspunkt for samtaler om vennskap, positive/negative følelser, respekt, positive hjelpemidler/tankegang, skalabruk for

følelser, kroppsspråk, traumers påvirkning i hverdagen etc.

Insentivet kom fra fagleder gjennom prosjektkort på en fagdag vinteren 2016. Gruppen og prosjektet fikk en økonomisk ramme på kr 20.000 og en løpetid fra mai 2016 og ut året. 5 ansatte planla aktivitetene:

Ukentlige samlinger fra medio mai '16 og ut skoleåret, og tilsvarende fra skolestart høsten

`16. To miljøterapeuter med erfaring fra grupper, samt kognitiv terapi hadde hovedansvaret for gjennomføringen. Hver samling startet med middag. En fellestur til Rypetoppen med overnatting for å få sveiset gruppen sammen ble også planlagt, og gjennomført med 5 ungdommer i høstferien.

Kandidater til gruppen ble nominert av miljøterapeuter i både Haugenteamet og Flexiteamet. En gruppe på 7 medlemmer ble invitert. 2 deltok kun 1-3 ganger, slik at 2 nye medlemmer kom til underveis.

Gruppemedlemmene som deltok hyppigst rapporterte at gruppen var nyttig. En sa at; ”jeg kommer ikke så ofte, og sier ikke så mye når jeg er der, men det betyr mye for meg å kunne høre på hvordan andre har det.” Nå i januar `17 etterlyste en av ungdommene videreføring av gruppa. Dette på tross av at hun i løpet av høsten var opprørt over å ikke se sammenhengen med samlingene og skolegangen. Først senere innså hun at temaene på samlingene var aktuelle for hverdagen hennes.

Erfaringer: Gruppen bør ha større antall slik at samlingene blir mer dynamiske og sikrer god gruppestørrelse hver gang på tross av frafall. Skoleutfordringer er symptomet og trenger ikke være fokuset i gruppen, verken gruppenavn eller innhold. Heller tvert imot! Fokuset bør ligge på de bakenforliggende utfordringene, uten å omhandle selve skolehverdagen. Dette for å inkludere flere kandidater og holde fokus på utvikling av selvtillit, selvinnsett, mestring, inkludering, døgnrytme, fellesskap, ferdighetsutvikling etc. Får man utvikling på disse områdene vil dette gi positivt utslag på skolegangen.

d) Jentegruppe

Høsten 2016 startet vi opp en jentegruppe på Gartnerhaugen. I forkant ble det sendt ut invitasjoner i posten og responsen var over all forventning! På det meste deltok 11 jenter, men etterhvert fikk gruppa en ganske fast kjerne på fire- fem. Det er jentene som har bestemt regler, innhold og temaer fra gang til gang.

Uavhengig av tema har det vært et hovedmål at gruppa skal være et sted det er trygt å komme til, hvor vi snakker positivt om oss selv og andre og vektlegger hva man faktisk får til og mestrer i hverdagen. Det har vært fint for oss ansatte å observere jentenes mot til å dele av personlige erfaringer, evne og vilje til å støtte hverandre og inkludere hverandre underveis i prosessen.

De fleste gangene har vi møttes på Gartnerhaugen for et felles måltid med diskusjon rundt et bestemt tema etterpå. Forbilder, vennskap og drømmer er noen av temaene vi har hatt og av aktiviteter har vi vært på bowling og teater.

Etter jul hadde vi evaluering av gruppa, hvor alle rangerte gruppa mellom 8 og 9,5 på en skala fra 1- 10, hvor 10 er best. Jentene skriver blant annet at gruppa har ført til en større

vennekrets, at det ikke er så skummelt å bli kjent med nye personer lenger og at det har vært et godt avbrekk i hverdagen. Videre ble det skrevet at gruppa var et trygt, sosialt og koselig sted å være. Noen av jentene har svart at de kanskje kan tenke seg å være med på å drive en jentegruppe i fremtiden. Jentegruppa vil fortsette utover våren 2017 med gamle og forhåpentligvis noen nye jenter.

e) Sommerjobb

Også i 2016 klarte vi å finne ressurser i eget budsjett og tilby ungdom sommerjobb hvor de kan jobbe opptil 60 timer i løpet av sommeren. Det viser seg at behovet for og ønsket om en sommerjobb gjelder for mellom 15-20 ungdommer som i de foregående år. Dette er dem som ikke greier å ordne seg jobb på egenhånd og som har ekstra utfordringer knyttet til å stå i et vanlig arbeidsforhold.

Vi gjennomførte 19 kartleggingssamtaler med ungdom i år, 11 jenter og 8 gutter. For en ungdom var utfordringene i livet for dominerende til at det ble aktuelt med jobb. En jente og en gutt hadde søkt sommerjobb på Helse- og Velferdssenter og fikk jobb på egen hånd ☺ De resterende 16 fordelt i alder 16 – 19 år, fikk jobb tilpasset deres interesser så langt det lot seg gjøre. Vi kontaktet mange nye arbeidsplasser ut fra den enkeltes jobbønske, og erfarte mye engasjement og velvilje til å gi de unge en mulighet. Vi benyttet noen arbeidsgivere vi har hatt et godt samarbeid med tidligere og to av ungdommene ordnet med arbeidsgivere selv.

Det var mange ulike arbeidsplasser ungdommene fordelte seg på. Barnehage, sykehjem, attføringstiltak, parfymeri, kiosk, gocart og restauranter til ulike butikker.

11 av ungdommene fullførte kontrakten sin og fikk meget gode tilbakemeldinger. Noen sitat fra arbeidsgiverne:

”Gått veldig fint, gjort det hun skulle, kommet tidsnok, smilende og blid”

”Drøm som arbeidstaker. Eksemplarisk. Kom i tide”

En gutt fikk lærlingkontrakt på butikken i ettertid og en annen ble ansatt og fikk jobbe videre utover høsten. Ei jente fikk også tilbud om å fortsette som ekstrahjelp men måtte takke nei og konsentrere seg om skolen.

5 ungdommer prøvde seg i jobb fra noen timer til to dager før de avslutta av ulike årsaker som psykiske vansker, fysisk sykdom og manglende motivasjon.

Gjennom flere år med ungdom ute i sommerjobb viser resultatet at for mange er Sommerjobbprosjektet kanskje det viktigste vi kan bidra med på deres vei mot arbeidslivet. Det er snakk om småpenger i forhold til kostnader på veien til at ungdommene selv skal bli bidragsyttere til samfunnet og lykkes med sine mål om et godt liv.

For 2017 er vi avhengige av eksterne midler for å få gjennomført det samme da det er store nedskjæringer i budsjettet vårt. Vi krysser fingrene for at vi sitter til samme tid neste år og gjør opp regnskap og oppsummerer erfaringer på vegne av 15-20 nye ungdommer som har vært i sommerjobb.

f) Fra inntak til avslutning

I prosjektgruppa har hatt fokus på inntak og avslutning av Gartnerhaugeungdom, prosedyrer og rutiner rundt dette, spesielt med fokus på ungdommer tilknyttet institusjonen. I tillegg har vi sett på hvilke stopp-punkter det er lurt å ha underveis i oppfølgingen. Under er noe av det vi kom frem til i arbeidet, altså våre tanker om inntak og avslutning.

I og med at vi på Gartnerhaugen tror på ”skreddersøm”, altså å tilpasse tiltaket vårt etter ungdommens behov, er det lite hensiktsmessig å lage en prosedyre som gjør oppfølgingen lik for alle. Det som derimot kan gjøres likt for alle er å kartlegge ungdommens/familiens behov fra starten, for så å lage et team rundt hver enkelt ungdom eller familie. Derfor bestemte vi at det ved henvendelse om ny ungdom skal være et koordineringsmøte bestående av teamkoordinatorer, nettverks- og familieterapeut og pedagog. I dette møtet finner man ut hvem som blir hoved- og bikontakt og hvem andre som skal kobles på – eksempelvis familie- og nettverksterapeuter.

Vi jobbet også med hvilke stopp-punkter man bør ha underveis i oppfølging fra Gartnerhaugen, og kom frem til at det bør være regelmessige evalueringsmøter med ungdommen og teammøter med de som er påkoblet ungdommen / familien. Til slutt jobbet vi med overganger, videreføring og avslutning. Her ble det jobbet med hvem som har ansvar for økonomi i overgangen fra Gartnerhaugen inne til Gartnerhaugen ute, samt når ungdommen fyller 18 år og takker ja til ettervern. Vedrørende avslutning var vi enige om at man bør snakke med ungdommen om avslutning tidlig i oppfølgingen. Når tror ungdommen selv at ikke det vil være behov for Gartnerhaugen lenger?

g) Fagutvikling

Gartnerhaugen har sammen med LINK i flere år hatt et samarbeid med den anerkjente engelske psykiateren og familieterapeuten Elspeth McAdams. Hun var i Trondheim i to uker i 2016, og hadde foredrag og veiledning for oss og deler av Barne- og familietjenesten.

Som en del av fagutviklingen på Gartnerhaugen har vi høsten 2016 også hatt åpne fagdrøftinger annenhver tirsdag i to timer. Det har vært godt oppmøte og mye engasjement. Vi har drøftet følgende temaer basert på bidrag fra ansatte:

- Sårbarhet og avvisning.
- Ekstern bevitning som refleksjonsform.
- Etske dilemma - hvor kjenner vi det?
- Gruppedynamikk - hvem er vi i grupper?
- Tilbakemeldinger og tilbakemeldingskultur.

Fagdrøftingene fortsetter videre utover våren 2017.

h) Relasjonen som plattform

I 2016 hadde Gartnerhaugen et samarbeidsprosjekt med NTNU Samfunnsforskning hvor vi skrev en artikkel sammen. Målet med samarbeidet var å knytte forskning nærmere praksisfeltet. Det gjorde vi ved å skrive denne artikkelen hvor konkrete eksempler og historier fra vår praksis ble knyttet sammen med NTNUs forskning på temaet. Etersom artikkelen ennå ikke er publisert, kan vi ikke konkret gjengi innholdet her.

Artikkelen fokuserer på noe av det Gartnerhaugen er opptatt av i sine møter med ungdom og deres familier. Samtidig som vi som fagpersoner påvirker, er dette en påvirkning som går begge veier. Vi er selv en del av samspillet og må derfor ha fokus på hvordan vi selv preges, lærer og blir berørt av de møtene vi har med ungdommene. Uansett hvilken metode som brukes er det relasjonen som trekkes fram av ungdommene som det som er mest virkningsfullt.

På Gartnerhaugen er ikke miljøterapi noe som skjer inne på en institusjon, men noe som skjer i våre møter med ungdom på alle ungdommens arenaer. I det samspillet som da skjer bygges en relasjon på gjensidighet hvor det å få fram ungdommens stemme og hva som er viktig for ungdommen står sentralt. I artikkelen legger vi vekt på at gode relasjoner bidrar til større grad av medvirkning fordi en relasjon preget av trygghet og tillit gjør det enklere for ungdommen å ytre sine tanker og meninger.

I artikkelen gjengis en historie som viser hvordan den enkelte miljøterapeut på Gartnerhaugen kan bruke seg selv og sine tidligere opplevelser i møtene med ungdommen, men at det likevel er ungdommen som er fokusperson. Også rapportene som skrives på Gartnerhaugen gjøres personlige ved at de skrives til ungdommen og ikke om ungdommen. I disse rapportene

bruker vi oss selv, vår egen forståelse og hvordan vi selv blir berørt som en måte å invitere ungdommen inn i ulike tema vi senere kan utforske sammen.

i) De glemte barnevernsbarna – om ettervern

Ved utgangen av 2015 var 14 869, eller 40 %, barn og unge med tiltak fra barnevernet plassert utenfor hjemmet enten i fosterhjem, barnevernsinstitusjon eller i egen bolig med oppfølging. Det har vært en kontinuerlig vekst i antallet barn og unge som er plassert utenfor hjemmet. Sett i forhold til befolkningen i alderen 0–22 år har antallet plassert utenfor hjemmet økt fra 7 til 10 pr. 1 000 barn og unge fra 2003 til 2015 (tall fra Bufdir). Med dette som bakteppe har det kommet klare føringer til kommunene om et økt fokus på hjelpetiltak og at antallet plasseringer av barn og unge under 18 år skal ned. På Gartnerhaugen mener vi at vi kan bidra og være et bedre alternativ for mange ungdommer enn en plassering ville vært. I tillegg kan vi bidra til at ungdom kan flytte tidligere ut av langt mer kostnadskrevede tiltak.

Men hva gjør dette veldige fokuset på å unngå plassering av ungdom under 18 år? Gjør det at vi glemmer de som har passert 18? I en kronikk i Adresseavisen 07.12.2016 skiver Paulsen/Storø om de unge som har et barnevernstiltak idet de runder 18 år. Kronikkforfatterne hadde håpet på en forbedring av ettervernet da forslaget om ny barnevernslov kom i høst, men dette skjedde ikke. Paulsen/Storø kaller denne gruppen unge for «de glemte barnevernsbarna».

Landsforeningen for barnevernsbarn har blitt hørt i mange saker, men deres ønske om en lovfestet rett til ettervern, har ikke fått gjennomslag. Å satse på ettervern er å satse på framtida og forskning viser at ettervern virker. Det går bedre med ungdom som får oppfølging fra barnevernet etter 18-årsdagen enn de som ikke får det (NOVA-rapporter 17/08, 10/09 og 9/14) og i Trondheim er Gartnerhaugen en viktig bidragsyter til dette.

Gartnerhaugen følger opp en stor gruppe ungdom over 18 år. Landsforeningen for barnevernsbarn skiver på sin hjemmeside at ettervernet må tilpasses den enkeltes behov, det må være helhetlig og baseres på gode og stabile relasjoner. Ettervernet må baseres på kompetanse om overgangen til voksenlivet. Denne kompetansen har Gartnerhaugen! Selv om vi skal bidra til at antall plasserte barn og unge under 18 år går ned, skal vi fortsette ikke å glemme de som har passert 18. For som Paulsen/Storø skriver; det er de samme barna som mange er bekymret for når de er små, de har bare blitt noen år eldre.

h) Husvertordningen – en evaluering

Gartnerhaugen (GH) har siden 2009 hatt tilbud om husvert til ungdommer som skal flytte for seg selv og som ikke er helt klar for det ennå. Vi har rekruttert husverter etter behov, og sammen med ungdommen finner vi ut hva, hvor og hvem dette skal være og hva samarbeidet

skal inneholde. Husvertene har vi rekruttert gjennom avisa, Finn.no, ansattes nettverk og folk med ledig husrom som selv har tatt kontakt med oss. Før de blir godkjent gjennomfører vi intervju, hjemmebesøk, referansesjekk og mottar gyldig politiattest før det inngås en oppdragsavtale med dem. Lengden på leieforholdene varierer, og i noen tilfeller fortsetter ungdommen å leie bolig etter at oppdragsperioden for husvertene er avsluttet.

Vi ønsker å bli enda bedre på oppfølging av husvertene, matching opp i mot ungdommene og gjøre husvertene enda bedre rustet til å stå i den viktige oppgaven de har. Derfor har vi intervjuet noen av husvertene som er tilknyttet oss i dag om deres erfaringer og bedt om tips og råd. Har tatt med noen utsagn fra samtale for å gi et lite bilde på hva et husvertoppdrag kan være. Det er tre husverter vi har snakket med, to par og en enslig forsørger som alle har enebolig med utleieenhet og egen inngang. De har til sammen erfaring fra ni husvertoppdrag og 10 ulike ungdommer har bodd hos dem. To av oppdragene var før oss i regi av Opal, Oppfølgingstjenesten for enslige, mindreårige flyktninger. En av våre ungdommer hadde et søsken boende sammen med seg hos husvert.

Hvordan ble dere husverter?

- *Familiemedlem som jobber på Gartnerhaugen tipset oss. Vi hadde både tid og overskudd, erfaring med egne barn og barnebarn og en leilighet som ble ledig.*
- *En bror som allerede var husvert snakket varmt om det.*
- *Så annonsen på Finn.no og tok kontakt på grunn av god erfaring med å ha vært husvert i to år for Opal.*

Oppstarten og forventninger

- *Skjønte vel ikke helt hva vi gikk til, visste ikke at det fantes en gang før jeg startet. Ble veldig positivt overraska, mye bedre enn forventa, en berikelse i livet.*
- *Vi har følt oss veldig trygg, helt fra første stund. Fungert utmerket at dere er to stykker (miljøterapeut og veileder).*
- *Veien ble til mens vi gikk, dag for dag. Det ble mer jobb enn vi trodde, spesielt de første månedene ungdommene har bodd hos oss. Det ble roligere etter at de hadde bodd en stund så nær som for en av ungdommene (av totalt 5) som var for dårlig psykisk til å bo for seg selv.*
- *Veldig bra oppstart, dialog hele veien og godt samarbeid helt fra starten. Jobber i feltet til daglig, og skjønner at det kan oppstå ting underveis og at man ikke kan være forberedt på alt.*
- *Vi har fått fin oppfølging og informasjon. Vi visste lite om de som skulle bo der, men dere visste kanskje også lite? Vi ble godt kjent etter hvert. Greie ungdommer vi fikk i hus, så oppstarten ble bra.*

Samarbeidet og rollene

- *Kontakten med GH og samarbeidet med miljøterapeut gjør at vi ikke savner noe. Dere oppleves tilgjengelig, og det gjør det toppers. Når det har skjedd noe på kveld og natt har vi taklet det selv, ellers har vi ringt veileder når det har stått på som verst. Treffene hver måned har vært viktig, heller et for mye enn et for lite. Vi trenger tilbakemelding og veiledning fra dere.*
- *Arbeidsoppgavene/rollene oppleves litt ulikt sammenlignet med miljøterapeutenes. De er ute med ungdommen på kafè og butikker og har de koselige, positive treffene. Vi ser flere sider av ungdommene gjennom samtaler der de viser sorg, sinne og frustrasjon. Det er vi som blir kontaktet ved krise, miljøterapeuten er jo på andre siden av byen og ikke så naturlig å kontakte. Men det gjør at vi blir bedre kjent, får se flere sider av ungdommen.*
- *Vi vet at dere (GH) bryr dere om oss husverter. Dere vet hva vi står i, at det kan være tøft. Bare det at dere vet det er egentlig nok, anerkjennelse for jobben, det å bli sett. Man blir det på en arbeidsplass også. Glad for julegavene vi har fått fra GH.*

Innholdet og relasjonene

- *Middag og øvelseskjøring. Min datter har god kontakt med ungdommen, hun liker barn. Ungdommen passer kaninene for oss når vi er borte.*
- *Fotball spesielt. Fotball har ikke aldersgrenser. Prate i bil er veldig godt. Vi har lett for å kommunisere med dem. Vi har vært med på Ikea, kjørt flyttelass. Vi har også hjulpet familien til ungdommen med å kjøre/bære møbler for dem.*
- *Bygger tillit over tid. Gjensidighet i hvem som tar kontakt/initiativ. Har gjentatt mye, spesielt i starten, at jeg alltid er der, det er bare å ta kontakt uansett. Sa til GH at jeg*

har vært redd jeg har gjort for lite, men kan ikke ta over det hun klarer selv heller.

- *Vi har lært bort vanlig husarbeid og vært reparatør og handyman, også i leiligheten hvor familien til ungdommen bor. Datahjelp, bistand til det meste i hverdagen.*

- *Vi takler alt etter hvert, og vi behandler de nesten som våre egne barn, og det tror vi er bra. Vi tør å gå inn i det meste, jeg er veldig direkte.*

- *Vi må også stå for en del regler og rammer som ikke alltid er så populært.*

- *Kan være litt tøft å være veldig direkte, men kommer veldig mye nærmere innpå ungdommen da.*

Får større forståelse når vi får historien, bakgrunnen.

Gleden og viktigheten

- *Veldig viktig, kommer hit og kan "ingenting". Vasker stringtruser og kopptuer sammen. De har fått bedre bo-ferdigheter, blitt mer selvstendig, trygg, tør å ta buss. Det gjelder også for en ungdom som var veldig dårlig psykisk. Hun fikk det mye bedre i den perioden hun var her for det om problemene ikke forsvant. Det fantes ikke noe bedre bo-alternativ for jenta akkurat da.*
- *Ungdommen er veldig direkte, og det er herlig.*
- *Fascinerende med ungdom. Jeg har tid og ork og ønsker å fortsette.*
- *Det gir oss mye glede, å se utviklinga, at det går bra med ungdommene. Det er derfor vi fortsetter. Får så mye igjen selv også.*
- *Vi har fått masse positivt ut av dette. Våre ungdommer har flytta ut, men de syns også dette er veldig koselig. De er hjemme og deltar, og har fått god kontakt med beboer.*

Ungdommene senere i livet

- *Vi ser resultatet på de som har vært her, at de har blitt mye bedre.*
- *En ungdom har ringt og fortalt at det går bra, hun går på skole. Ei jente har vi tatt kontakt med i ettertid og hørt at det går fint med. Vi traff igjen ei på legevakta, hun hadde det ikke så bra akkurat da. Det er kun en ungdom vi ikke har hatt kontakt med i ettertid, men har hørt via andre at det går veldig bra.*
- *Den første ungdommen bor hos meg fortsatt, og kommer til å være en del av familien for alltid. Nr. to, vi hilser og slår av en prat når vi møtes på butikken, men ikke ut over det.*

Anbefaler dere til andre å bli husvert?

- *Jeg framsnakker husvertrollen. Men man må være tålmodig for å holde på med det her*
- *Ja, det vil vi absolutt. Bare de ikke tar ungdom fra oss... En utfordring for oss at vi har to hybler sammen å leie ut, vi kunne tenkt oss og vært husverter videre.*
- *Ja, absolutt. Ok måte å leie ut på, utføre noe mer enn bare å leie ut. Hjelper noen, ser på det i et samfunnsperspektiv. Anbefaler det derfor til folk jeg tror vil passe.*

Tips til nye husverter

- *Ha et åpent sinn for ungdom (det går jeg virkelig ut fra at de som vil bli husvert har!). Du må tåle at uforutsigbare ting skjer. Man kan ikke forstå meningen bak alt ungdom sier og gjør, de reager på forskjellig ting og på ulik måte. Må romme ungdommene.*
- *Vær tålmodig. Ikke vær skvetten eller overdramatiser, men vær litt tilbakelent. Må tåle litt av hvert, eks. selvsikring. Ungdommene trenger ro og fred.*

4. BRUKEN AV GARTNERHAUGEN - 2016 I TALL

Tabellene gjelder alle ungdommene Gartnerhaugen har jobbet med i 2016. Noen er avsluttet i løpet av året, andre har vi startet opp med og noen har vært med oss gjennom hele året. Se også egen statistikk under beskrivelsen av nettverks- og familierapien.

Ungdommene fordeler seg slik:

Gartnerhaugen Hjemme	- 26 ungdommer
Gartnerhaugen Ute	- 57 ungdommer, av disse har 4 bodd hos husvert
Gartnerhaugen Inne	- 11 ungdommer
Kun nettverksterapi	- 6 barn/ungdommer

Sum 100 ungdommer. I tillegg har vi svært ofte kontakt også med deres familie og nettverk. Utover dette har familierapeutene bistått LINK i 5 familier.

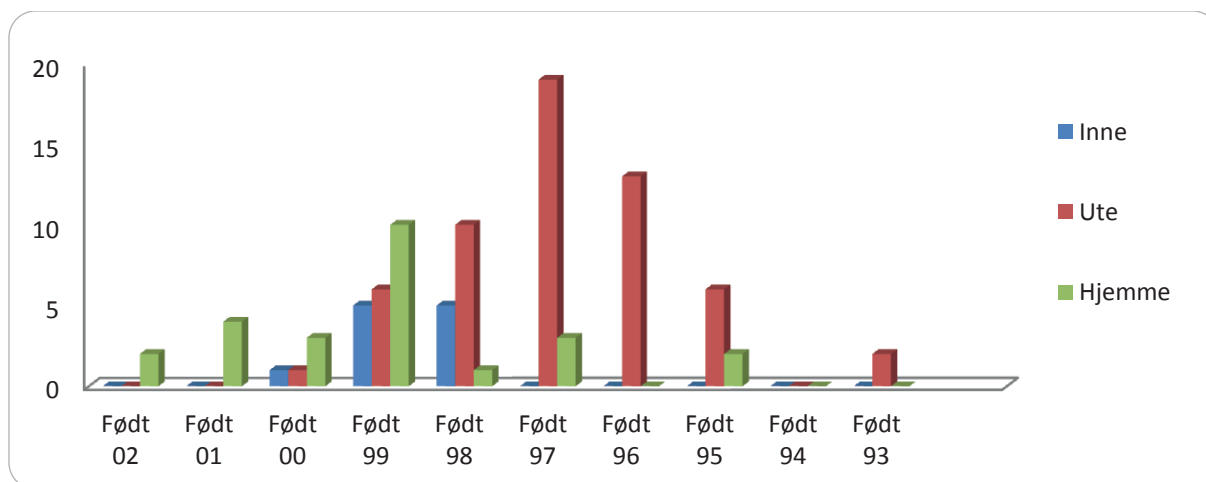
Hvem er ungdommene på Gartnerhaugen?

Kjønn

Blant ungdom som har bodd Inne i løpet av 2016 er fordelingen 7 jenter og 4 gutter. Blant ungdom Hjemme er det en overvekt gutter; 17 gutter og 9 jenter. Blant ungdom som bor Ute er kjønnsfordelingen nesten lik; 28 gutter og 29 jenter.

Alder

Målgruppa for Gartnerhaugen er i utgangspunktet aldergruppa 16 – 23 år, med unntak av ungdom i Gartnerhaugen Hjemme hvor målgruppe er fra 14 år.

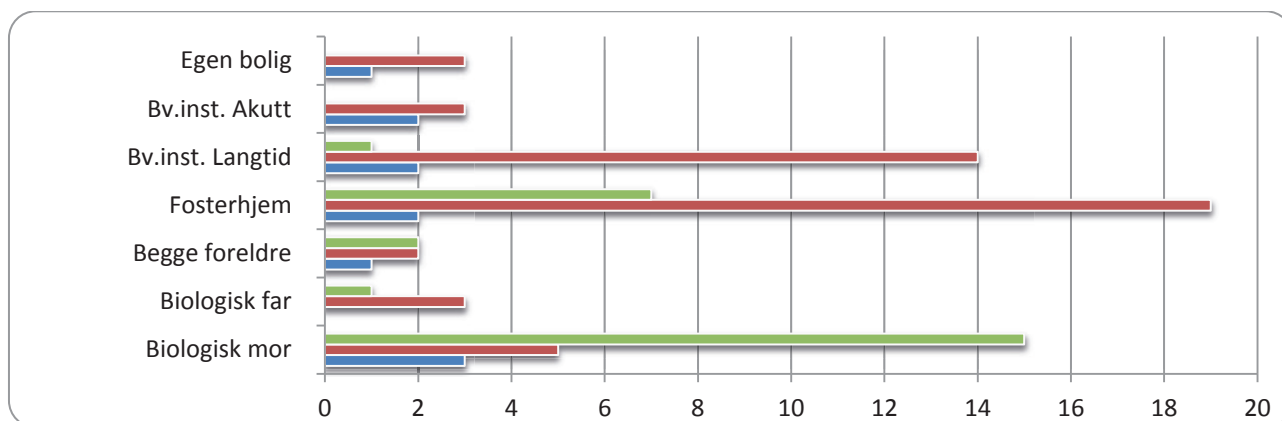
Tabellen viser naturlig nok at de yngste ungdommene bor hjemme. Ungdommene som bor hjemme var gjennomsnittlig 15 år på det tidspunkt oppfølgingen startet.

Tabellen viser også at de eldste ungdommene er de som bor ute. Det er her vi finner den største ungdomsgruppa på Gartnerhaugen. Flere av disse har tidligere vært Inne-ungdommer

da de var yngre og trengte tettere oppfølging. Tabellen viser at Gartnerhaugen kan ha oppfølging fram til ungdommen blir 23 år slik barnevernsloven åpner for, men at dette i praksis skjer for forholdsvis få ungdommer.

Bosituasjon før oppstart av tiltaket:

Diagrammet nedenfor viser ungdommens bosituasjon før vår oppfølging startet. Rød kolonne viser Gartnerhaugen Ute, blå kolonne viser Gartnerhaugen Inne og grønn kolonne viser Gartnerhaugen Hjemme.

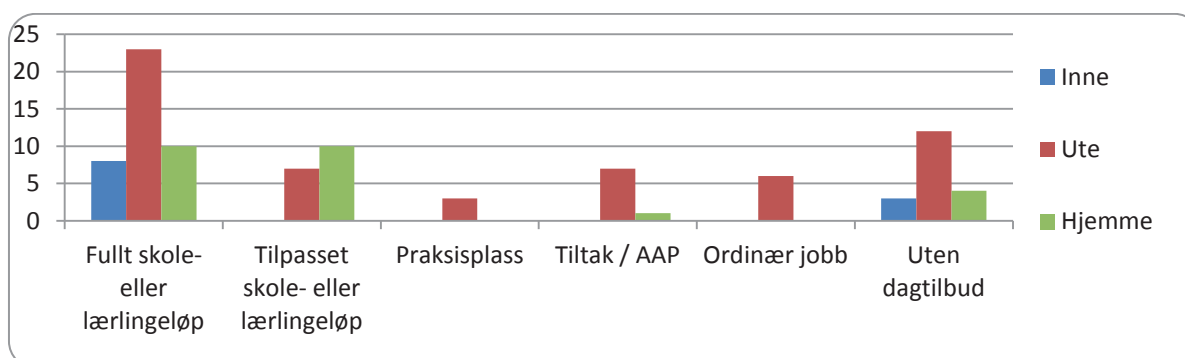

Hvis vi ser bort fra de ungdommene som bor hjemme, viser tabellen at en svært stor del av ungdommene på Gartnerhaugen tidligere har vært under barnevernets omsorg. For ungdommene som flytter for seg selv, kommer den største gruppen fra fosterhjem. Dette er naturlig da fosterhjem er det mest brukte omsorgstiltaket.

En stor andel av ungdom vi har fulgt opp hjemme bor hos mor.

Ungdommenes dagtilbud

Tabellen viser situasjonen ved avslutning eller pr. 31.12.2016.

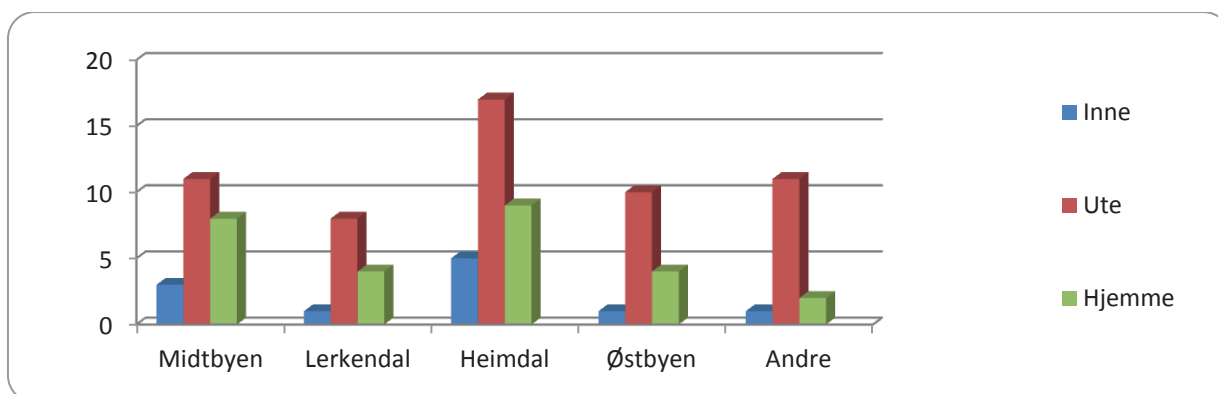

Av 94 registrerte ungdommer var 64 i et løp med skole, som lærling eller i vanlig jobb på registreringstidspunktet. 11 ungdommer var i et løp avtalt med NAV og 19 uten dagtilbud. Da vi ikke har registrert situasjonen ved oppstart av oppfølging, har vi ikke tall som viser hvordan utviklingen har vært den perioden vi har vært inne i ungdommens liv.

Fra tall på Skoleporten.no for 2015, finner vi at gjennomsnittlig frafall fra skole på landsbasis for aldersgruppen 16-22 år er på 13%. Tilsvarende for Gartnerhaugen-ungdommer (16-22 år), øyeblikksstatus pr 1. januar 2017 var 30%.

Gartnerhaugen opplever at det er få alternative tilbud til ungdommer som faller ut av videregående skole. Mange videregående skoler er flinke på tilpasninger, men hvis du først faller ut, reduseres mulighetene til å komme over i funksjonelle alternativer. At NAV har stanset praksisen med "motivasjonspenger" for aldersgruppen under 18 år bidrar ytterligere til få alternativer i Trøndelag.

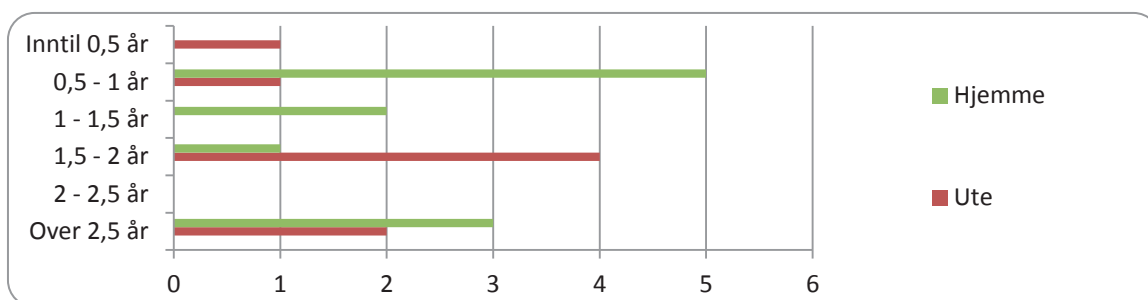
Hvilke bydeler har bestilt Gartnerhaugen?

Tabellen viser at det er bydelen Heimdal som bruker Gartnerhaugen mest. Likevel ser vi at dette har jevnet seg ut de siste årene og at bestillingene nå kommer fra alle de fire bydelene. Andre kommuner som har brukt Gartnerhaugen i løpet av 2016 er Malvik, Orkdal, Hemne, Værnesregionen, Klæbu, Melhus, Bodø og Laksevåg.

Varighet på tiltaket

Tabellen viser 19 ungdommer hvor Flexiteamet har avsluttet oppfølgingen i løpet av 2016.

Gjennomsnittlig varighet på oppfølginga av disse var 1 år og 9 måneder. Lengden på oppfølginga varierte veldig fra ungdom til ungdom, fra 2 måneder til over 5 år for en gutt som hadde behov for ettervern fram til 23årsdagen sin. Et gjennomsnittstall sier derfor ikke så mye, men vi synes tabellen på en fin måte viser fleksibiliteten i tiltaket.

4. FIRE FAMILIER

Som ansatte i barnevernet har vi gode intensjoner og vi vil så gjerne utgjøre en forskjell for de ungdommene og familiene vi møter. Men hvordan oppleves det egentlig å møte oss? Sitter vi med et annet bilde av det vi gjør enn den opplevelsen familiene selv har?

Dette ønsket jeg å finne ut. Først ved å snakke med ansatte på Gartnerhaugen og deretter med ungdommene og familiene deres. I tillegg til de hundre ungdommene Gartnerhaugen har fulgt opp i 2016, har vi ofte inkludert familie og nettverk i arbeidet vårt. De fire familiene vi møter nedenfor er eksempler på dette. Navn og historier er anonymisert og svarene måtte dessverre forkortes for å få plass her.

”Man blir jo en bedre lytter da, når man ikke skal snakke selv”

Først snakket jeg med miljøterapeutene Olav og Heidi om fire samtaler de har hatt med en familie bestående av ungdom Daniel, fosterfar Arne, fostermor Vibeke og lillesøster.

- Dere er jo miljøterapeuter på Gartnerhaugen. Hva innebærer det?

Olav: Det er jo ikke en klassisk miljøterapeutrolle hvor du jobber på institusjon innenfor noen rammer. Her definerer vi rollen bredere. Det innebærer oppfølging på ungdommenes ulike livsarenaer, det kan være alt fra skole, fritid, familie, venner. Og det med psykisk helse og hvordan vi har det.

Heidi: Og ulike fokus da. Tradisjonelt har jo Gartnerhaugen hatt mye fokus på botrening og de eldste ungdommene i et ettervernsperspektiv. Det har endret seg litt, nå jobber vi også med yngre ungdommer hvor prosjektet ikke nødvendigvis er å bo alene, men hvor det handler mer om å finne sin plass i familien. Og da handler miljøterapien mer om å jobbe inn i de systemene som ungdommen er en del av. Ofte blir du en del av disse systemene selv også.

- Har dere et eksempel på en type terapeutiske samtaler?

Olav: Da kan jeg fortelle om en ganske klassisk bestilling vi fikk til Flexiteamet for vel et år siden. Det ble bestilt miljøarbeider og vi fikk beskrevet en gutt som het Daniel og som ikke hadde en spesielt god relasjon til fosterforeldrene sine og som hadde behov for en voksen å snakke med. Så jeg og Daniel begynte å møtes en gang i uka, vi snakker fint sammen, fikk en god relasjon, gjorde aktiviteter sammen. Men så begynte jeg å tenke; hva skjer hvis de historiene jeg får høre bare blir værende mellom oss. Hva om de som er glade i Daniel også får ta del i den verden som han forteller meg om. Det var da jeg gikk til Heidi, for begge vi har gått videreutdanning i narrativ terapi, og spurte; kan vi gjøre dette på en annen måte, kan vi jobbe mer kreativt. Vi ønsket å gå fra hovedsakelig å ha kontakt med gutten til å jobbe med

familien og få fram historier om klisjeord som kjærlighet og glede. For å komme meg ut av det mønsteret jeg hadde havnet i, hvor jeg hadde blitt en del av guttens nettverk, måtte jeg ha hjelp av noen andre, av Heidi.

- Kan dere fortelle om de samtale dere har hatt?

Olav: Når vi er heime hos dem sitter Heidi og gutten ved spisebordet. Fosterfar Arne, fostermor Vibeke og jeg sitter på stuebordet like ved. Jeg instruerer litt, sier at nå skal Heidi og Daniel få snakke sammen i 40-50 minutter, hvor vi andre sitter og lytter. Min opplevelse er at de da får ro til å lytte, de blir ikke så opptatt av å gi respons hele tiden. Etter at vi andre har hørt Heidi og Daniel snakke sammen, har jeg noen spørsmål til foreldrene.

Heidi: Vi har også gjort det sånn at jeg har intervjuet Arne og Vibeke, mens Olav og Daniel har lyttet. Da snakket Olav og Daniel etterpå om hva de hadde hørt og reflekterte rundt de historiene de hadde kommet med. Den siste gangen var også lillesøster med.

Olav: Denne siste samtalen var den mest spennende så langt, synes jeg. Det ble snakk om en sydentur, med historier som Daniel hadde glemt, men som var veldig betydningsfulle for lillesøstera.

Heidi: Hun har en opplevelse av at broren hennes reddet henne fra å drukne. Det narrative prosjektet handler jo om å hente ut; hvem er du. Ut fra denne historien står Daniel fram som en som reddet livet hennes, han er en som virkelig bryr seg om henne og en du kan stole på når det virkelig gjelder.

Olav: Det fineste med det er at det ikke er Daniel som husker historien, det er det lillesøstera som ble redda, som gjør. Hun kan da gi noe tilbake til Daniel og dette ble noe veldig viktig og betydningsfullt.

Heidi: Dette er nok ikke en historie som lillesøster har fortalt før, det har det kanskje ikke vært anledning til. Men nå sa hun plutselig; den ferien husker jeg veldig godt, og så kom denne sterke historien fram.

Olav: Poenget er at dette hadde ikke skjedd hvis man ikke hadde tenkt at dette her er en måte å snakke sammen på som er viktig. Jeg liker dette med å fylle på historier, gjøre dem bredere.

Heidi: Etter en prat vi hadde med søsknene, sa Arne; jeg har aldri hørt ungene våre snakke sammen på denne måten før. Det tror jeg er vanskelig å få til for en familie uten at den kommer noen utenfra inn i systemet ditt. Det har vært fint å se.

- Når du snakket med Daniel Heidi, hva gjorde du da?

Heidi: Jeg har jo med meg en narrativ forståelse, det er ikke en vanlig prat, det er også et fag.

Olav: Vi stiller mye spørsmål og er nysgjerrige. Spørsmålene går fra det som er kjent og

opplevd, til å bygge ut dette med spørsmål om hva historiene sier om hva som er viktig for deg, hvilke verdier har du...

Heidi: Vi er opptatt av hvordan identitet blir til, at du har en oppfatning av hvem du er, men at dette ikke nødvendigvis er hele historien. Jeg vil utvide de dominerende historiene som egentlig er ganske tynne. Guttens relasjon til Arne og Vibeke er så mye mer enn de første uttalelsene, det er når vi spør etter historier og opplevelser og går inn i dem at vi får lillesøster sin fortelling om en storebror som ikke bare er fraværende, som krangler og som stenger seg inne på rommet sitt, men om en bror som har reddet livet hennes og som hun stoler på. Disse nye historiene kan gjøre at du får en ny bevissthet og kanskje tar noen nye valg.

Etter denne praten med miljøterapeutene, møtte jeg Daniel, fosterfar Arne, fostermor Vibeke og lillesøster til en prat heime hos dem.

- Hvordan kom avtalen om disse samtalen i stand?

Daniel: Olav og jeg hadde snakket om at det vi snakket om også burde deles med de hjemme. For de tingene jeg hadde delt med han var ting som hadde med familie å gjøre. Derfor ville han at det også skulle deles i huset her. Han ville at flere skulle høre det.

- Hva er det Heidi og Olav gjør da?

Daniel: Jeg har snakket så mye med Olav, så han kjenner ganske godt til livshistorien min. Så han vet hundre ganger mer om meg enn Heidi gjør. Så han sitter og observerer og noterer ord jeg bruker. Ord jeg bruker til å beskrive... de noterer han og så nevner han dem helt på slutten av samtalen og så snakker han med mamma og pappa... om det vi har snakket om og hva de synes om det.

Vibeke: Han spør hva vi synes om det, hvordan det har vært å høre på...

Daniel: ... Og så spør han om de kjenner seg igjen i det som vi har snakket om... om de har noen egne historier som kan knyttes til det samme, noen egne minner.

Vibeke: Så det handler litt om alle da...

Daniel: Det er det som gjør det så bra da. Hvis det bare skulle handlet om meg, så hadde det blitt kjedelig.

Vibeke: Litt om hva vi husker, hvordan det var for oss i ungdommen.... Og så er det et system i det. At vi snakker på tur.

Daniel: Det er det som får det til å fungere også da. For ellers så har vi så veldig lyst til å avbryte hverandre. Nå får vi fullført samtalen. Nå er det; først min tur, så deres tur, så min tur igjen. På den måten får alle snakka. Hvis ikke ville vi ha sporet av fra temaet. Heidi hjelper til å holde oss på sporet.

Arne: Jeg vil heller si det slik at Heidi spør fra flere forskjellige vinkler, flere vinkler som får fram helheten.

Daniel: Det at hun ikke vet noe, gjør sikkert at hun blir mer nysgjerrig og stiller bedre spørsmål... eller spørsmål som Olav ville stilt på samme måte første gang vi møttes.

Arne: Enkelte ganger får vi aha-opplevelser når vi hører på...

Daniel: Man blir jo en bedre lytter da, når man ikke skal snakke selv.

- Hvordan har det vært for dere Arne og Vibeke og høre på Heidi og Daniel snakke sammen?

Vibeke: Jo, det er jo litt spesielt. Det kommer fram ting vi ikke har snakka om før. Ting vi ikke har visst om, ting kommer fram som vi ikke har hørt før.

Daniel: Det var jo kanskje det det starta med, at det har vært litt dårlig kommunikasjon.

Arne: Jeg synes det har blitt mye bedre...

Daniel: Det har blitt mye bedre ja. Men vi snakka ikke om så mye ting før da. Det er jo ikke vanlig å sitte og snakke sammen sånn... at vi liksom avtaler at vi skal gjøre det...

Vibeke: Ja, man må sette av tid...

Daniel: Når de er her så er vi i en situasjon hvor jeg skal snakke om tingene i livet mitt. Jeg går ikke rundt og snakker om disse tingene ellers, jeg er ikke en sånn type person. Så det har fått letta på mye, åpnet for mange historier og sånn.

Vibeke: Ja, når andre snakker om det, så kommer det, da husker vi mer til sammen.

Daniel: Det er jo en spesiell måte å snakke sammen på. Jeg vil si at det jo egentlig er ganske rart, men det rare med det er at det fungerer. For alltid etter at Olav og Heidi har dratt, så blir vi stående å prate videre om det vi har snakka om. Vi fortsetter praten...

- Har det vært noe i samtalene som dere synes er spesielt viktig?

Arne: Jeg synes vi har snakka om samholdet i familien, det er veldig viktig. Vi minner hverandre på at vi er en familie, at vi har hverandre...

Daniel: ... Og at vi bryr oss om hverandre, selv om vi kanskje ikke... i en travel hverdag, så er det...

Vibeke: ... Lett å glemme det...

Daniel: ... Lett å glemme det ja... Det er ikke sånn som før i tida når det var søndagsmiddag og... nå er vi mye på farten. Vi har blitt minnet på at vi er en familie...

”Hun oversetter, for pappa og jeg vi snakker litt forskjellige... språk”

De to neste intervjuene var av miljøterapeut Wenche som hadde hatt to samtaler med Silje, som er 17 år og bor for seg selv, og pappaen hennes Alf. Etter å ha møtt Wenche alene, snakket jeg med Silje og pappa. De beskrev bakgrunnen til at de ville snakke med Wenche slik:

Alf: Vi hadde jo kjeklet litt. Jeg husker ikke hva det var om...

Silje: Det var fordi du (pappa) ble sur da jeg ville hjem etter å ha vært i Hellas. Du henta meg på Værnes, det var seint og jeg ville bare heim til senga mi. Og så hadde jeg besøk av to venninner som satt og venta på at jeg skulle komme heim. Og så ble du veldig sur fordi jeg ikke ble med deg heim.

Alf: Ja, du strakk meg langt den dagen der. Jeg fikk tre kvarters lengre kjøring fordi du skulle heim til et besøk som venta i stedet for at vi kunne lagt oss på hvert vårt rom. Jeg hadde jo gjort klart seng til deg og alt... Det var jo ved midnatt og jeg skulle på jobb.

Silje: Ja... og så skulle jeg møte Wenche dagen etterpå og da tenkte jeg at vi likegodt kunne møtes alle tre. Så da spurte jeg Wenche om vi kunne invitere pappa også.

Men tilbake til miljøterapeut Wenche:

Wenche: Jeg forsto det sånn at det var pappa som ville at vi skulle møtes alle tre. Jeg dro til henne ei halvtime før pappa skulle komme, slik at jeg fikk høre hvorfor vi skulle møtes, hva som var jenta sin versjon av det. Så la vi noen retningslinjer for praten; har du lyst til at jeg skal gjøre sånn eller... ha en bestemt rolle eller... hva kan være godt for deg av meg under samtalen. For meg var det viktig å være tydelig på at det jeg skulle bli med på var det jeg i hodet mitt kaller for en triangulerende samtale.

- En triangulerende samtale...?

Wenche: Ja, at jeg er med som tredjeperson, som for så vidt er helt utenfra, men i hjertet mitt så er jeg jo mest jenta sin, men jeg er jo der som støtte for familien også, for at de skal få det bedre sammen. I triangulerende samtaler så kan jeg bidra til at jentas stemme også kommer fram, eller støtte og bekrefte det hun sier slik at pappa skjønner enda mer av hva hun mener. Pluss at pappa kanskje får et nytt blikk på at det kanskje er sånn hun opplever det eller kanskje det er sånn vi kan gjøre det framover.

- Hvordan var praten med Silje og Alf?

Wenche: Vi satt på rommet til Silje, som er et lite rom, så vi ble veldig nær fysisk. Vi starta vel med at begge sa sin historie om hva som hadde skjedd dagen før. Jeg ønska at de skulle få et nytt bilde på noe de hadde satt seg litt fast i, spesielt denne hendelsen på flyplassen. Etter

hvert så kunne jeg si; sånn som det høres ut for meg... så var det bare uflaks den dagen egentlig, hvor begge hadde en dårlig dag, begge var slitne og hadde ulike forventninger til hva som skulle skje. Det endte med at de slutta å snakke til hverandre og slik vil de jo ikke ha det. Og det er så bra når de ikke vil ha det sånn. Jeg håper at jeg klarte å sette litt andre ord på det jeg hørte. Er det sånn her du mener, er det dette som er viktig for deg? For at de skulle bekrefte hverandres språk. Til slutt kom vi fram til noen ting de begge skal huske på i måten de skal snakke sammen på. Hva er det hun trenger for at det skal bli lettere å snakke med pappa; ”jo, jeg trenger at du ikke snakker så høyt for da tror jeg at du er veldig streng”. Og så snakka vi om fine ting de kunne gjøre sammen, øvelseskjøre for eksempel. Etter at pappa hadde dratt ble jeg igjen litt for å roe ned, jenta skulle jo snart legge seg, vi hadde pratet i 2,5 time og det var sent på kveld. Når hjertet har vært så åpent, så blir jeg opptatt av å romme det og å få rammet det inn, snakke mer om og bekrefte den samtalen vi har hatt, roe ned og henge ting litt på plass.

- Var det noe underveis som gjorde spesielt inntrykk på deg?

Wenche: Ja, både vonde og gode øyeblikk. Det var ting som ble sagt hvor jeg tenkte; det var ikke fint sagt. Og så er det fine øyeblikk når jeg opplever at de er så glade i hverandre, at de ønsker å ha det bedre med hverandre, at de bryr seg om hverandre. Selv om de ikke sier det rett ut, så kan jeg si det og da bekrefter de det. Så blir det sånn... ja selvfølgelig... og det er jo derfor vi er her.

- Så din rolle var å si det med litt andre ord da...?

Wenche: Ja, å tekste det litt på en annen måte. Det er så vanskelig å sette ord på ting, så hvis vi lytter riktig og ser riktig, så kan vi prøve oss på å tekste litt. Det er som en film hvor vi ikke forstår språket helt, så setter vi på norsk tekst slik at det blir forståelig. Pappa kan si; det er så lenge siden jeg har sett i disse fagbøkene dine. I mitt språk så blir det da; jeg savner å være sammen med deg og gjøre lekser med deg. Kanskje det ikke er så lett å si ”jeg savner deg” eller ”jeg er glad i deg”, de bare gjør det på en annen måte.

Da jeg møtte Silje og pappa Alf på kafè noen dager senere, sa de også noe om det som Wenche kalte «teksting»:

- Hva husker dere fra praten med Wenche?

Silje: Jeg husker bare at vi fikk snakka om det, vi ble ferdig med det og da går det ut av hodet mitt.

Alf: Jeg tenker at det var en konfliktløsning der det var helt nødvendig med en tredjepart. Og ikke en hvilken som helst tredjepart, men en som hadde evnen både til å sense hva det handlet om, hva som var årsak og virkning og hvordan det burde løses. Der har Wenche gode evner altså, det må jeg få si. På den ene sida så hjalp hun oss i gang og så holdt hun seg tilbake og

lot oss snakke når vi endelig kom i gang.

Silje: Jeg liker veldig godt at hun er med på det. Jeg føler at hun hjelper, at hun oversetter, for pappa og jeg vi snakker litt forskjellige...

Alf: ...språk...

Silje: ...ja...

- At hun oversetter?

Alf: Ja, hun oversetter noen av mine vanskelige ord og uttrykk, som ikke er så vanskelige, men som Silje ikke kan...

Silje: Jeg tenker ikke bare på det, mer på at vi tenker veldig forskjellig, så det blir som om vi bare... ja, jeg føler at vi kræsjer litt på det da...

Alf: Ja, så Wenche klarte å omskrive det litt og på en måte klargjøre at vi forsto hverandre. Og det gjorde hun på den måten at hun sørget for at hun selv forsto det rett. Og det var en ganske smart tilnærming.

- Hadde det noe å si, at du kjente Wenche fra før Silje?

Silje: Jeg tror ikke det hadde funket for meg hvis det hadde vært en ukjent, for da får ikke jeg til å åpne meg på samme måte. Det var viktig at jeg vet at Wenche klarer å forstå meg, og se meg, og forstå hva jeg mener og liksom...

Alf: Det tror jeg også. Etter de to hendelsene var det veldig flott at Wenche var den hun var og at hun stilte opp når vi trengte det...

”Vi har vokst på det alle sammen”

Neste intervju hadde jeg med foreldrene og bror til ei jente som hadde bodd inne på Gartnerhaugen. Jenta kan vi kalle Marie, bror Thomas og foreldrene Anne og Roar. Her er foreldrenes ord på hvordan deres første kontakt med familierapeutene på Gartnerhaugen var:

Roar: De kjente jo Marie fra Gartnerhaugen. Så spurte de om vi ville møte dem til samtaler og vi takka ja til det.

Anne: Vi syntes det var greit da... å få løst enkelte floker med ungene. Marie og Thomas hadde det jo sånn at de ikke ville se hverandre.

Roar: De (familierapeutene) har vært med å bidra til at ting fungerer bedre. Det har blitt bedre mellom ungene og vi har hatt støtte fra dem og fått prata om livssituasjonen og...

Anne: ... Ja, det er stor forskjell fra da vi møtte dem første gang. Da var vi jo veldig, veldig slitne og veldig sårbare begge to. Det var veldig mye tårer, tårer, tårer de første gangene. Jeg grudde meg veldig til første gang de skulle komme. Da grublet jeg og ble helt stressa. Jeg var redd de skulle fordømme oss som familie, men det gjorde de ikke da. Det ble bare positivt. De kom inn og så oss som de menneskene vi er.

Familierapeutene på Gartnerhaugen heter Anne Lise og Anki (Ann Kristin). Vi skal tilbake til Anne og Roar, men først familierapeutenes ord på hva de gjør:

- Hva innebærer det å være familierapeuter på Gartnerhaugen?

Anne Lise: Vi har samtaler med de som er viktige rundt ungdommen, oftest foreldre og søsken. Når vi har samtaler med ungdommene, handler disse ofte om deres relasjoner til de rundt.

Anki: Som regel starter vi med foreldrene og så kobles ungdommen på etter hvert. Det er vi tydelige på helt fra starten, at vi ønsker å være flere i samme rom.

Anne Lise: Så er det å «høre ut» dem da... foreldrene... høre hva de står i, hvor de ønsker å gå. Vi er åpne for det meste og det er det fine... at ofte får vi ikke en bestilling i form av en tiltaksplan fra saksbehandler. Vi har større mulighet for å treffe dem «der de er». De kan snakke om det de har lyst til å snakke om og så følger vi dem på det. Det er ikke noe vi skal prøve å endre.

Anki: Andre ganger får vi bestillingen fra en av miljøterapeutene. De kan ha en tanke om at her er det noen som trenger å prate med noen. Andre ganger kjenner miljøterapeuten på at dette klarer jeg ikke å ta alene, det kunne vært greit å ha med seg noen.

- Kan dere fortelle om den prosessen dere har hatt med foreldrene Anne, Roar og de to

ungdommene deres?

Anki: Vi ble koblet på fordi det var så vanskelig i denne familien, spesielt mellom de to søsknene. Det hadde vært en alvorlig hendelse heime der og det var ei jente som var veldig redd for broren sin. Vi møtte først foreldrene og sa da noe om at vi ville ha med ungene, men den gang så var det ennå så vanskelig mellom dem. Så først etter hvert ble Marie og Thomas med, først hver for seg en periode, før vi kunne møtes alle sammen. Vi har hele tiden informert Marie og tatt ting i hennes tempo. Sånn måtte det nesten bli, for Marie klarte ikke å være i samme rom som broren sin da. Men alle i familien sa noe om at de ønsket å kunne være sammen som en familie, slik de hadde vært før.

Anne Lise: Foreldrene var redd for at vi bare skulle se jentas perspektiv da hun flyttet på Gartnerhaugen. At de ikke skulle bli hørt og at bror skulle bli syndebukken. De var redd vi skulle tenke at de ikke var gode foreldre.

- Hva er det dere har gjort da i samtale dere har hatt med familien, hva har vært viktig for dere?

Anne Lise: Det har vært viktig å se hele familien, hvordan de påvirker hverandre, hvordan de samhandler, hvordan de forstår hverandre og det som har skjedd. Vi har hatt fokus på alle historiene, uten at den ene stemmen betyr mer enn den andre

Anki: Vi har vært veldig åpne. Når vi har hatt samtaler med mamma, pappa og noen ganger bror, så har vi etterpå snakket med Marie om hva vi har snakket med dem om. Så det har vært veldig åpent.

Anne Lise: Vi har vært veldig ydmyke og møtt dem med respekt. Det er jo banale ord, men vi har ikke prøvd å endre noe, vi har hørt på dem og kommet igjennom det sammen....

Anki: ... og snakket om det de har stått i. Prøvd å gi dem en forståelse av hva som har vært vanskelig.

Anne Lise: Vi har ikke kommet med en skjult agenda om hva vi må ta opp. Det er det fine, at vi slipper akkurat det. De kommer med sitt behov, så starter praten og så tar vi det deretter. Vi har ikke noe formål om å endre...

Anki:... Og ingen råd, hvis de ikke spør om det selv. Jeg tror de har vært redd også, redd for... hvis vi gjør det sånn, blir det galt... At det er noen andre som står utenfor og sier at vi ikke er bra nok som foreldre. Så jeg tenker at vi har vært med å støtte dem, dere er mer enn bra nok som dere er.

Anne Lise: ... Og en tilnærming på at dere har gjort så godt dere har kunnet. Om det har vært bra nok er opp til dem selv, ikke opp til meg å vurdere. Og det er det fine med jobben vår, at vi slipper å vurdere.

Anki: Vi har også snakket om foreldrenes bakgrunn, hva er det som gjør at man er som man er...

Anne Lise: Vi tror på er at vi er nødt til å høre hva de kommer fra for å kunne være med videre. Hvis vi hopper over det, uten å forstå hvorfor gjør de som de gjør, hva er det som har skjedd... så er det ikke mulig å snakke om løsningene, om endringene. Vi må klare i tune oss inn på dem, å være sammen med dem i det. Og når det skjer, så blir jeg veldig ydmyk da, for hva de har stått i og hva de vil fortelle, da kjenner vi liksom på smerten deres... Og så tror jeg det er veldig nyttig for dem å bli møtt sånn, for da kan man gå videre. Hvis ikke vi har en forståelse for hva de har stått i, så blir løsningene bare instrumentelle... Hvis vi ikke kan ta del i historiene deres...

Anki: ... så kan vi ikke hjelpe dem...

Etter denne praten med familieterapeutene, var jeg nysgjerrig på hvilke ord familien selv ville bruke på sitt møte med dem.

- Hvem bestemmer hva som blir tema når dere møter Anne Lise og Anki?

Roar: Vi har ingen plan på forhånd om hva vi skal snakke om, det kommer av seg selv.

Anne: Det er det som opptar oss der og da som blir tema. Det eneste er jo framgangen mellom Marie og Thomas og oss som foreldre. Det er liksom overskrifta på alt... Så vi har jo kommet veldig langt da, fra der vi sto til dit vi er i dag. Målet var jo at Marie og Thomas skulle starte og prate igjen og det har de gjort. Nå kan Marie være hjemme, så vi har kommet langt.

- Hva er det viktigste som Anki og Anne Lise har gjort?

Anne: De var her og støtta oss da vi hadde en utrolig tøff periode. Det var veldig godt å ha noen her, og bli hørt... Og at de er såpass rolige begge to og veldig behagelige personer, så du føler deg veldig trygg på dem. Jeg liker dem kjempegodt.

Roar: Ja, vi gjør det... de egner seg veldig godt til denne jobben her.

Anne: De møter oss på en veldig fin måte. Og de ser oss som de vi er, de ser hvilke personer vi er, de ser at vi ikke er så ille, skulle jeg til å si... Jeg får jo dårlig samvittighet for alt... De ser at vi er helt vanlige folk. Og så samspillet mellom dem da, det er veldig, veldig fint. De utfyller hverandre veldig godt... Og så ser de jo de også at de har gjort en bra jobb og at vi nesten har kommet i mål.

- Det må være godt...

Anne: Det er så godt, så godt. At vi familien var samla her i jula, det har vi ikke kunnet være på tre-fire år. Vi har vokst på det alle sammen.

- Hva er det som skiller disse samtalene med andre samtaler folk i mellom?

Roar: Det er jo temaet da. At vi har snakket om ting vi ikke snakker med andre om.

Anne: Det blir som en ventil der du snakker om ting du ikke snakker med andre om. Det er en situasjon ytterst få kjenner til.... Ja, og så må jeg si noe om alle de gode samtalene vi har hatt med dem. De er veldig lette å prate med. Vi føler at vi har kjent dem i mange år, de er så åpne og lett. på tre-fire år.

- Ja, hva er det egentlig som gjør en samtale bra?

Anne: Det er jo det at du møter mennesker med åpenhet da, at de er åpne til oss og bygger tillit. De er seg selv. Ikke sånn at de forteller så veldig mye om seg selv, men likevel så er de så åpne og lette å snakke med... Kjemien stemmer så godt, med humoren og alt... Vi har blitt veldig glade i dem, men så er jo jeg et veldig følelsesmenneske også da, så det skal ingenting til før tårene kommer. Det kan jo Anki også, komme med noen tårer... Vi blir møtt med en sånn stor åpenhet og det er så veldig godt.

”Etter det møtet så har det bare gått oppover egentlig...”

De siste intervjuene handler om et stort nettverksmøte vi hadde på Gartnerhaugen. Hovedpersonen i møtet var en ungdom vi kan kalle Kim. Jeg møtte Kim sammen med storesøster Line.

- Hvor kom idèen fra om å ha et nettverksmøte?

Kim: Tror det var jeg og Magnus (miljøterapeut) som hadde snakket om det. Det var mye skit som foregikk. Det handla både om familien min, forholdet og venner... og generelt hvordan livet mitt var på den tida. Jeg skjønnte sjøl at dette ikke fungerte, så jeg ville samle de som var viktigst... samtidig som jeg på en bra måte ville si noe om hvorfor ting hadde skjedd og si unnskyld til alle sammen. Det var mye rus og... Vi har et veldig anstrengt forhold til det ettersom foreldrene våre er rusmisbrukere. Magnus syntes det var modig gjort av meg...

Vi skal snart høre mer fra Kim, men før jeg møtte han tok jeg en prat med nettverksterapeut Torstein.

- Hva vil det si å være nettverksterapeut på Gartnerhaugen?

Torstein: Det handler om fokuset jeg får lov til å ha inn i møtene med ungdom, familiene og samarbeidspartnere. Som nettverksterapeut har jeg et smalere fokus som handler om; hvem er du og hvilke folk er det som er rundt deg. Det mer helhetlige fokuset er det miljøterapeutene som har. Ofte er bestillingen et nettverksmøte når jeg kommer inn. At saksbehandler har snakket med en ungdom eller en familie om at her er det få eller mange rundt og at det er behov for å møtes i samme rom og snakke om et tema de er opptatt av. Jeg har vært inne både i akuttsaker hvor mange folk har blitt samlet på et par dager og mer langvarige prosesser. Da har fokuset vært å trygge noen på å snakke før man har samlet kanskje mest det private nettverket for å fortelle hvordan man har det.

- Er arbeidet rundt Kim et typisk eksempel på en jobb som du gjør?

Torstein: Det er et eksempel på en sak hvor mange på Gartnerhaugen jobbet godt sammen. Det var andre her som var inne i forkant, jeg kom inn to-tre dager før møtet. Det var for å fortelle han litt om møtet, vise han rommet og snakke med han om det vi kaller en nettverkstale. Helt i starten av møtet bruker vi nemlig å ha en tale om; hvorfor sitter vi her nå og hva er det vi skal snakke om i dag. Vi bestemte at både han og familieterapeuten som skulle være med på møtet skulle ha talen i baklomma. Hvis han turte skulle han lese opp talen selv. Etter praten med meg skrev gutten og familieterapeuten denne talen sammen.

- Hva med invitasjoner til møtet...?

Torstein: Den ble sendt ut to uker før møtet. Det var gutten selv og familieterapeuten som hadde jobbet fram en liste over hvem som skulle inviteres og skrevet en tekst fra gutten selv.

Der sto det hvorfor det skulle være møte og grunnen til at den enkelte var invitert. Der ber vi om at de som ikke kan komme gir beskjed til gutten. I tillegg ringte vi til de inviterte for å sikre at de hadde fått invitasjonen, fortalte hva et nettverksmøte er og åpnet for spørsmål de hadde. Vi hadde satt av tre timer til møtet og flere lurte på hvorfor det skulle ta så lang tid. Hvis noen ikke får til å komme, spør vi om det er noe de kunne tenkt seg å bringe inn i møtet, om de kan tenke seg å skrive noe, et brev fra dem som kan leses opp i møtet om hva de tenker om temaet.

- Og så kom dagen...

Torstein: Så kom dagen ja. De som kom var mamma, stefar, to søstre, en eks-kjæreste og en kamerat. I tillegg kom miljøterapeut og familieterapeut fra Gartnerhaugen som hadde vært med på mye av planleggingen. Det kom også en fra et tiltak som skulle fortsette oppfølging av gutten etter avslutning fra Gartnerhaugen. Så var vi to som ledet møtet.

Møtet ble holdt her på Gartnerhaugen med små sofaer som sto i en ring. I tillegg hadde vi noen puffer som sto inne i ringen. Vi bruker å ha noen samtaler i den store ringen og noen samtaler inne i ringen. Dette gjør vi for at de som snakker sammen inne i ringen ikke skal bli forstyrret av de andre. Det blir et møte i møtet, kan du si. Eller en samtale i samtalen. De som sitter igjen i den store ringen får da lov til å høre på. Når samtalen inne i ringen er ferdig får de andre lov til å si noe om det de har hørt, om det er noe de ble opptatt av. Vi ser at dette er en fin måte å snakke sammen på fordi man da får lov til å lytte på hva de andre sier. Da skjer det noe i rommet som gjør at de samtalene som før har vært konfliktfylte og låst, åpner seg opp. Man får tid til å tenke og å lytte til det som blir sagt. Man får kanskje hørt ting på en annen måte enn i vanlige samtaler.

- Møtet starter altså med talen...?

Torstein: Først så sier vi noe om hvem vi er og rammene for møtet. Så får alle som er i rommet lov til å presentere seg og si hva de tenkte når de fikk invitasjonen. Viktig at alle sier noe i starten, da blir det ikke så skummelt å si noe senere i møtet. Etterpå kan vi ha en liten aktivitet som skal gjøre oss litt bedre kjent og som knytter deltakere sammen. I dette møtet skulle alle si noe om hvordan de hadde det da de var på guttens alder, hvilke utfordringer kjente de på da. Når dette er gjennomført, da har vi nettverkstalen. Det artige her var at gutten tok over og leste talen selv. Han sa da noe om hvorfor vi satt her og hva han ville at vi skulle snakke om. Det var et fint øyeblikk.

Etterpå bruker vi å åpne opp rommet; nå har gutten fortalt, er det noe som noen har blitt opptatt av... Hvem som helst kan da si noe. Da kan det bli litt stille, men vår erfaring er at noen tar ordet. Her tror jeg det var en av søstrene. Søstrene hadde vært veldig redd for broren sin og denne redselen hadde kommet ut som sinne. Hun sa noe om at måten de hadde snakket sammen på før ikke hadde vært så bra. Gutten sa mye selv i møtet. For han hadde det vært vanskelig å bli møtt med sinne når han prøvde å si noe om hvordan han hadde det.

Praten gikk litt av seg selv ei stund. Så inviterte vi han inn i midten av ringen for å høre med han om hvordan det var å være i møtet. Vi spurte om vi møtelederne kunne forlate midten, slik at han ble sittende der alene. Så kunne noen av de andre komme inn og prate med han, for det var jo mange i rommet som var opptatt av han. Han tok denne utfordringa, så vi gikk fra han og sa; nå sitter han alene i midten, hvem har lyst til å komme inn og prate med han. Da kom flere inn – kompisen, søstrene, først den ene, så den andre og til slutt mamma.

- Hva er din rolle i møtet da?

Torstein: Jeg prøver å legge til rette for at de som er i rommet kan snakke sammen, kanskje på en litt annerledes måte enn de har gjort tidligere med fokus på et tema alle er opptatt av. Deltakerne blir ofte opptatt av at vi ikke har bord og at vi sitter i ring, dette er litt uvant i møtesammenheng. Jeg skal legge til rette for dialog og tenker at kunnskapen finnes i rommet fra før, jeg trenger ikke å vite så mye på forhånd. Jeg har også fokus på å sikre at ungdommen har det greit i rommet helst ved at han er forberedt og har noen i rommet som han opplever som støtte. I dette møtet avtalte vi noen tegn på forhånd slik at vi kan stoppe møtet hvis det oppleves tøft. Vi har også fokus på å få gruppa tilbake på sporet hvis vi går bort fra temaet. Hvis noen blir ufine underveis, er det vår rolle å møte det slik at vi får snakket om det. Ofte møter vi mennesker som er i konflikt og som har gitt opp å snakke sammen, men opplevelsene våre gjennom nettverksmøter er at man ved å sitte slik får snakket på en annen måte og løser opp konfliktene.

Min rolle er ikke å være stjerne i møtet, men å legge til rette. Når passer det at noen snakker sammen i midten, når skal alle delta. Hvis mange fra det offentlige deltar i tillegg til familien, kan vi for eksempel sette familien i midten først. Så får de snakke sammen om det som opptar dem, kanskje dele sin bekymring. Etterpå kan de fra det offentlige sette seg i midten og snakke om det de har hørt familien snakke om. Da kan familien slappe av og høre på. Etterpå snakker vi om hvordan det var å høre på eller vi går videre i møtet og blir ferdig i temaet. Avhengig av tema, gjør vi ulike ting. En gang samlet vi alle mødrene i rommet og de snakket om; hvordan er det å være mamma. Slik får ofte de første som har sagt noe behov for å si noe nytt når de får høre på andre. Dette gjør at samtalen blir annerledes. Kanskje vil noen si; mamma – jeg visste ikke at det var slik du hadde det. Vårt fokus er; hva kan

være nyttig for å bringe dialogen videre.

- Er det noe fra dette ene møtet du husker spesielt godt?

Torstein: Ja, mamma sa at dette var første gang stefar hadde sagt noe i et møte. Det var sterkt det at gutten selv tok over og leste opp talen i starten. Det var sterkt da han satt alene i midten før noen kom og satte seg sammen med han. Det var sterke samtaler da de ulike kom og snakket med han i midten.

- Dere som leder møtet vet ikke helt hva som kommer til å skje dere heller da...?

Torstein: Nei... og noe av det vi er opptatt av er at vi ikke er der for å finne løsninger. Ofte er det en konflikt som noen er opptatt av å løse. Vi som leder slike møter er mer opptatt av hvordan vi kan få denne samtalen til å gå. Vi tror på at man må snakke om hvorfor man er sinte på hverandre eller hvorfor konflikten er slik som den er. Hvis vi får snakket sammen på en ny måte, hvis vi får til en ny dialog rundt samme tema som har vært låst før, da kommer vi også dit at vi kan snakke om løsninger. Hvis vi starter med løsningene når vi er i konflikt, så kommer vi ikke videre. Vi stoler på prosessen. Hvis vi får til å åpne opp samtalene, tror vi at løsningene kommer, enten under møtet eller etterpå.

Noen dager etter praten med Torstein, møtte jeg ungdom Kim og storesøster Line. Nå var jeg nysgjerrig på hvilke ord de ville bruke på det som skjedde...

- Hva skjedde før møtet?

Kim: Vi hadde et forberedelsesmøte. Vi prata om hvordan møtet kom til å være, hvem som skulle være med. Vi tegna et kart over familie, venner og sånne ting og jeg plukka ut dem jeg følte det hadde gått mest utover, de jeg ville si unnskyld til og de som var mest involvert. Jeg ville ikke ha med hele slekta, bare de nærmeste... Og etter det møtet så har det bare gått oppover egentlig...

...Og så håndskrev jeg en tale, en oppstartstale. To av oss hadde en kopi da. I tilfelle det ble litt overveldende med mye folk og at jeg ble litt nervøs, så skulle hun (familieterapeuten) lese den opp, men jeg gjorde det sjøl. Sånt er skikkelig artig når jeg først turte å gjøre det. Og selve møtet gikk veldig bra da...

Line: Jeg fikk vel ei melding og så ble jeg oppringt. Jeg fikk jeg vite om møtet, hvem som skulle komme, hva som skulle foregå, og de spurte om jeg hadde noe jeg ville tilføye. Jeg var litt sånn... egentlig hadde jeg ikke lyst til å dra dit, jeg var jo ganske sint på han, men han er jo lillebroren min... så da var det en selvfølge å komme.

- Så leste du den talen da Kim, i starten?

Line: Da flira vi litt da, ble litt sjarmert. Det var litt søtt. Han takka for at vi kom og håpet at

alle ville høre på det han hadde å si. Han sa unnskyld og at han ikke ville at det skulle være fokus på det negative framover.

Kim: Jeg ville ikke ha fokus framover på hvem som hadde gjort hva... Hvem som hadde skylda. Det var egentlig ingen sin skyld. Ting bare skjedde og det var ingen vits i å fordele skyld. Jeg var opptatt av at jeg ikke ville ha det sånn i forholdet til alle egentlig... at vi ikke skulle ha dette såret da og bære med oss det for resten av livet. Få det til å gro litt.

Line: Vi er en spesiell familie. Det blir lett drama, kjefting, fokus på hvem som har skyld. Sånn er vi alle i familien for sånn er mamma. Derfor var det så bra at Kim hadde med det i talen sin. At fokuset skulle være framover. Ikke sånn; du skulle bare visst hva du har gjort mot meg...

Kim: Vi er sånn i familien at det lett blir kjefting, vi snakker bare høyere og høyere til vi til slutt står og brøler til hverandre...

- Men sånn ble det ikke i møtet da...?

Kim: Nei, det var faktisk veldig bra. Da vi sto etterpå og tok en sigg, da var det skikkelig greit da, da vi bare sto og småprata og...

Line: Det gikk veldig bra ja, møtet ble veldig positivt og bra.

- Hva gjorde at det ble sånn da?

Kim: Det var det at alle fikk si det de ville si. Og det gjorde veldig godt for meg også. For jeg var veldig spent på hvordan det ville bli. Om det ville bli sånn at alle bare kom til å sitte å høre på... o.k. nå sier han unnskyld... det er fint... greit, ha det...

Line: Jeg synes det var så fint i det møtet... for de hadde sånn fire krakker... vi satt i en ring og så var det fire krakker i midten der noen kunne sitte og prate. De andre rundt måtte høre på. De fikk ikke lov til å si noe. Det synes jeg var så greit. For vi er en familie som har en tendens til å avbryte hverandre og da var det så greit at noen kunne sette seg der da og prate mens de andre hørte på. Og det var vi flere som gjorde, for i pausen så kom søstera mi og sa at hun ville også si noe. Men hun er så redd for å åpne seg, men jeg pressa henne da, jeg dro henne med meg inn i ringen med meg, henne og Kim. Og jeg sa; var det noe du ville si eller... Og da kom det da, da kom tårene også. For det var veldig tøft for henne å snakke om følelsene sine.

Kim: Det var tøft å se på også...

Line: Da tror jeg det var en barriere som brast. At hun sa noe om hvor glad hun er i Kim da, for det er ikke noe hun viser. Da så jeg at hun virkelig hadde vært bekymret og at hun bryr seg.

- Hvordan var det å sitte i ringen rundt uten å få lov til å si noe?

Line: Jeg synes det var interessant... ja, det var det, fordi jeg fikk høre hva de inne i ringen mente og jeg merket hvor forskjellig folk er; på hvordan vi opplever ting, hvordan vi tenker.

Kim: En ting er at du ikke får si noe selv, men at de andre heller ikke får si noe. At alle hører på det som foregår, det er litt artig. Du vet at de som sitter og prater, de kommer ikke til å bli avbrutt. Det er nesten som å følge med på en podcast...

Line: Jeg følte ikke at det var noe galt i at jeg ikke fikk sagt noe til de som satt i ringen, det syntes jeg bare var godt... å få se og høre...

- Veldig forskjellig fra en vanlig samtale...

Line: Ja, og så er det litt spesielt å sitte inne i ringen å vite at der sitter du og prater om ting og at det er fullt av folk som sitter rundt deg og hører på. Men jeg brydde meg ikke om det, jeg bare fokuserte på den jeg snakka med.

Kim: Jeg synes det var skikkelig greit. Jeg var jo i ringen med alle. Jeg synes det var bra at alle ble involvert og fikk et innblikk i hverandres verden. Jeg visste at på grunn av meg så var det litt anspent mellom mange i rommet... og jeg ville ikke at det skulle være sånn da.

- De som ledet møte, hva gjorde de?

Kim: Nei.. de sa jo litt basic om møtet og så fikk jeg holde talen min. I starten satt vi bare i en ring. Jeg tror det var åpent ord, at alle bare kunne si hva de syntes...

Line: Vi skulle fortelle litt om oss selv og hvordan var livet vårt når vi var 18 år, for meg er det jo ikke så lenge siden. Da fikk jeg en sånn følelse... kanskje det ikke er så greit. Det ble liksom et felles fokus. Vi fant ut at ingen hadde hatt det så bra. Det synes jeg var en fin start.

Kim: Jeg synes det gikk strålende. Det var så bra å stå og snakke sammen etterpå.

Line: Alle var så letta. Etterpå har vi fokusert mer på det positive. Nå er alle på en helt annen måte...

Her slutter mine samtaler med familiene. Vi spurte fire familier om å få komme på besøk og alle sa ja. Vi vil takke dem alle så mye! Deres ord på det arbeidet vi gjør, er så mye mer verdt enn våre egne antagelser og vil være en rettesnor for det arbeidet vi skal gjøre videre. Felles for alle jeg møtte var at de sa; fortsett det gode arbeidet dere gjør. Det skal vi gjøre så ydmykt, respektfullt og med hele oss som vi bare kan.

5. ETTERORD FRA FAGLEDER

En av intensjonene med barnvernets arbeid er å bistå barn og unge, slik at de med støtte fra familie og privat nettverk skal klare seg uten oss. Dette kan være et paradoks og krever en høy bevissthet. Etter å ha jobbet i 20 år i ulike deler av barnevernet har jeg mange eksempler på at vi ikke har vært dette nok bevisst. Jeg tror at barnvernet noen ganger i for stor grad tar over for de private, familiære relasjonene i barnets liv. Noen ganger investerer vi ikke nok i å arbeide sammen med barnets nærmeste nettverk og i dialog og prosess, sammen finne gode måter å gi barnet trygghet, omsorg, forutsigbarhet og kjærlighet.

Gartnerhaugens dilemma i dette har mange ganger vært at vi har blitt veldig viktig for ungdommen. Vi har blitt mennesker som ungdommen har blitt knyttet til og som vi, ansatte i barnevernet, har blitt knyttet til. Tilbakemeldinger fra ungdommene er at dette har vært fint og avgjørende for dem. Jeg tror det også for mange unge er riktig at vi blir viktige en stund.

Spørsmålet vi likevel må stille oss er om vi noen ganger tar over ansvaret i for stor grad, og setter mamma, pappa, bestemor, onkel, storebror, nabo og lillesøster på sidelinjen. Familie og nære relasjoner er ofte vanskelig, særlig for barn og unge i barnevernet. Det kan være lett for både oss i barnevernet og for den unge selv å velge dem bort når ting blir for vanskelig.

Gartnerhaugen skal alltid forsøke å bidra slik at familie og andre "ekte" relasjoner trer frem, ser den unges behov og blir gode omsorgsgivere og støttespillere. Det er hos dem de skal høre til etter tiden med barnvernet. Astrid Nøklebye Heiberg sa det en gang slik:

«Det som virkelig betyr noe i livet når de andre grunnleggende behov er dekket, det er å høre til. Høre til hos noen. Høre til et sted.»

Takk til:

Årsrapporten har blitt til i en dugnad blant ansatte og leder på Gartnerhaugen. De ulike kapitlene om Fokusområder er skrevet av ulike miljøterapeuter. Takk til alle som har bidratt. En spesiell takk til redaktør Jan Melting.

Gartnerhaugen, 3. mars 2017

Jørn Are Aune

Fagleder
Gartnerhaugen

The gift of colour is both a
blessing and a curse

For it is not until you see the
rainbow
you realise how boring gray is

Aleksander (17)

Trondheim kommune
Gartnerhaugen
Postboks 2300 Sluppen
7004 Trondheim

www.trondheim.kommune.no

M1011 • mars 2017
Grafisk senter, Tk • Opplag: 100

